

*«Добре, коли людина знову знаходить
у собі здатність дивуватися, – сказав
один філософ. – А з початком космічних
подорожей усі ми стали дітьми».*

СІЧЕНЬ 1999. РАКЕТНЕ ЛІТО

Хвилину тому в Огайо стояла зима. Двері в будинках були щільно причинені, і ніхто не насмілювався б відчинити густо помережані морозом вікна. Зима була справжня: з усіх дахів звисали бурульки, на сніговій гірці галасувала дівтора, а навантажені покупками домашні господарки, кутаючись у свої шуби, незграбно, наче ведмедиці, брели тротуарами, що взялися кригою.

І враз тепла хвиля прокотилася над містечком. Не хвиля – море гарячого повітря ринуло на місто і вмить залило все навкруги. Здавалося, хтось одчинив двері

велетенської пекарні. Літня спека огорнула і чепурні котеджі, і голі садки, і малих лижників. Крижані бурульки танули на очах. Люди розчиняли навстіж вікна. Діти метушилися, скидаючи свої пальта. Домашні господарки тут-таки, на вулиці, знімали шуби. Сніг розтав за кілька хвилин, і на газонах визирнула прим'ята торішня трава.

Ракетне літо. Ці слова переходили з уст в уста.

Ракетне літо. Воно прилетіло в містечко, наче вітер пустелі, і своїм палючим диханням розтопило на шибках химерні зимові візерунки. Діти покидали лижі й санки. З холодних хмар сівся сніг, але на землю він падав гарячим дощем.

Ракетне літо. Люди поглядали з-під критих ганків на червоне від заграви небо.

Ракета лежала на космодромі, вивергаючи рожеві хмари вогняного диму. Це ракета перетворила зиму на літо гарячим подихом своїх потужних двигунів. Ракеті були підвладні пори року, і в Огайо на короткий час запанувало літо.

ЛЮТИЙ 1999. ІЛЛА

Їхній дім з кришталевими колонами стояв на березі порожнього марсіанського моря. Щоранку Ілла К зривала золотаві плоди, які росли просто на кришталевих стінах, а потім починала прибирати в кімнатах, розсипаючи жменями магнітний порошок. Цей порошок збирав увесь пил та бруд і, наче дим, зникав за вікном, розвіяний гарячим марсіанським вітром.

Удень, коли стародавнє море дихало спокоєм і в садку стихав шелест виноградних лоз, коли завмирало в полуденній тиші далеке марсіанське місто, господар будинку К сидів у себе в кімнаті і читав металеві книги з опуклими ієрогліфами. Він проводив рукою по сторінці, немов грав на арфі, а з книги линув голос. Тихий голос далекої старовини співав повість тих часів, коли море билося в берег хвилями червоної пари, коли стародавні люди вели у бій хмари металевих комах і загони смертоносних електричних павуків.

Уже двадцять років подружжя К жило біля мертвого моря. А цей будинок, що,

ніби соняшник, повертався фасадом до сонця, цілих десять століть давав притулок їхньому роду.

І він, і вона були ще не старі. Як у всіх марсіан, у них була брунатна шкіра і схожі на золоті монети очі. Голос тихий, співучий.

Ще недавно вони знаходили відраду в своїх улюблених заняттях: малювали вогняні картини, тішилися довгими розмовами, що тривали аж до світанку в кімнаті для бесід під портретами, які світилися блакитним фосфоричним сяйвом, а коли досягав виноград, вони плавали в каналах, наповнених зеленим вином.

Та нараз щастя покинуло їх.

Цього ранку Ілла К стояла між колонами і слухала розпечену пустелю, яка, мов безкрає море, сягала далекого обрію.

Вона знала: щось має трапитись.

І вона чекала.

Ілла вдивлялась у блакитне небо Марса, немов сподіваючись, що воно от-от пожолобиться в потугах і викине на пісок пустелі якесь блискуче диво.

Але нічого не сталося.

Стомлена чеканням, вона пішла до дверей. Дрібненький дощик падав з вер-

щечків колон, охолоджуючи повітря. На мить хмара вологи огорнула її, і жінка наче занурилася у струмок. На підлозі в кімнатах блищали потоки холодної води. Вона чула, як тихо співає книга під руками чоловіка. Його пальці ніколи не втомлювались грати стародавніх пісень. Якби ж то він іще хоч раз узяв її, як бере свої книги, вона сама забриніла б у нього в руках, наче арфа.

Марні мрії! Жінка похитала головою і заплющила золотаві очі. Ні, вона не дорікала своєму чоловікові, бо знала, що одружені люди зрештою звикають одне до одного і старішають серцем.

Вона лягла в крісло, яке відразу набрало зручної для її тіла форми, і заплющила очі.

І зразу ж їй приснився дивний сон. Пальці у неї затремтіли, напружилися й почали судомно хапати повітря. За мить жінка прокинулася і сіла, важко дихаючи, в кріслі. В її очах світився переляк.

Вона швидко озирнулася, ніби шукала когось очима. Але марні сподівання: між колонами не було нікого.

У трикутних дверях стояв чоловік – Ілл К.

– Ти мене кликала? – роздратовано спитав він.

– Ні, ні! – вигукнула вона.

– Мені здалося, ти щось кричала.

– Невже? Я задрімала на хвильку і бачила сон.

– Сон удень? Удень тобі не часто видяться сни.

Жінка випросталася, наче її хтось ударив по обличчю.

– Який дивний сон! – прошепотіла вона. – Дуже дивний.

– Справді? – знехотя мовив чоловік, бажаючи швидше повернутися до своєї книги.

– Мені приснився якийсь чоловік.

– Чоловік?

– Високий чоловік. Сантиметрів сто вісімдесят на зріст.

– Що за нісенітниця! Тобі приснився якийсь виродок-велетень!

– Проте він здався мені... вродливим, – вела вона далі, затинаючись, повільно підбираючи потрібні слова. – Хоч і надто високим. І в нього були... О, я знаю, ти скажеш, що це дурна фантазія. Але в нього були сині очі!

– Сині очі?! Оце сон! Ти, може, ще скажеш, що він мав чорне волосся?

– Як ти вгадав? – схвильовано вигукнула вона.

– Я просто взяв найнеймовірніший колір, – холодно відповів він.

– І справді, волосся було чорне! А шкіра дуже біла! Вигляд у нього був незвичайний! І одяг якийсь чудернацький. Він прилетів з неба і так приязно розмовляв зі мною.

– Прилетів з неба? Ну, це вже дурниця!

– Він прилетів у блискучій металевій оболонці, – пригадувала вона, заплющивши очі. – Мені снилося, що в чистому небі заблищало щось кругле, наче монета, яку підкинули вгору. Воно ставало чимраз більшим і нарешті впало. Це був довгастий сріблястий предмет – такого я ще ніколи не бачила. В ньому розчинилися двері, і вийшов цей високий чоловік.

– Якби ти більше уваги приділяла своїй роботі, то дурні сни не лізли б тобі в голову.

– Для мене це був цікавий сон, – зауважила жінка, лягаючи в крісло. – Я й не підозрювала, що в мене така багата

уява. Подумати тільки: чорне волосся, сині очі й біла шкіра! Який дивний чоловік і водночас – гарний!

– Це свідчить, що в тебе на думці гарні чоловіки.

– Який ти недобрий! Я ж його не вигала. Він несподівано виник переді мною – ніби наяву. Подивився на мене й сказав: «Я прилетів у своєму кораблі з третьої планети. Мене звуть Натаніел Йорк...»

– Яке дурне ім'я! Хіба воно схоже на людське? – заперечив чоловік.

– Я згодна, що ім'я дурне. Але ж це сон. Так-от, він сказав: «Ми перші здійснили міжпланетний політ. Нас двоє в кораблі – я і мій товариш Берт».

– Ще одне дурне ім'я.

– Далі він сказав: «Ми прибули з міста, що знаходиться на Землі – це назва планети». Він саме так і назвав: Земля. Взагалі розмовляв він якоюсь чужою мовою. Проте я розуміла його. Мабуть, за допомогою телепатії.

К повернувся до дверей. Але дружина зупинила його:

– Ілле, ти коли-небудь думав про те, чи є люди на третій планеті?

– На третій планеті від Сонця життя неможливе, – терпляче пояснив чоловік. – Наші вчені встановили, що там в атмосфері забагато кисню.

– От цікаво було би, коли б там жили люди! І щоб вони прилетіли до нас на космічному кораблі!

– Слухай, Ілло, ти ж знаєш, як я не люблю, коли базікають про те, чого нема на світі. Давай-но працювати.

Пий до мене, дівча любе,

І, п'ючи, поглянь у вічі...

Сонце стояло на вечірньому пружі, коли Ілла заспівала цю дивну пісню. Вона саме готувала надворі вечерю. Тихо шурхотів дощ, спадаючи водограєм з колон, а жінка знову й знову бездумно наспівувала незнайомі слова невідомої пісні.

– Що це за пісня? – роздратовано вигукнув чоловік, виходячи зі своєї кімнати і підсідаючи до вогняного столу.

– Не знаю, – жінка аж заціпеніла від здивування і мимоволі затулила рукою рот. За пустельним обрієм сідало сонце. Надходив вечір, і будинок закривався сам собою, наче велетенська квітка, що згасає разом із сонцем. Між колонами повівав вітерець,

на вогняному столі кипіла срібна лава. Вітерець ворухив червонясте волосся Ілли, щось тихо муркотів їй на вухо. Жінка мовчки втупилася своїми золотавими вологими очима в неозорі простори жовтого морського дна – ніби намагалася щось збагнути.

Пий до мене, дівча любе,
І, п'ючи, поглянь у вічі... –
тихо, спокійно й поволі заспівала вона.
Або кинь цілунок в чару,
Хай уп'юся я сильніше!¹

Вона проспівала пісню до кінця, заплющивши очі, легенько помахуючи в такт рукою.

Пісня була дуже гарна.

– Вперше її чую. Ти що, сама її скла-ла? – запитав чоловік, дивлячись просто в очі дружині.

– Ні... Так. Ой, ні!.. Сказати правду, я й сама не знаю, – затинаючись, пояснювала вона. – Я навіть не розумію слів: це якась чужа мова.

– Яка мова?

¹ Слова пісні належать сучасникові й другу Шекспіра англійському поету і драматургу Бену Джонсону (1573–1637).

– Не знаю, – тихо відказала вона, кидаючи шматок м'яса в киплячу лаву. За мить жінка витягла готове вже м'ясо і поклала перед чоловіком на тарілку. – Мабуть, на мене щось найшло, і я, сама того не віддаючи, склала цю дивну пісню.

Чоловік мовчав. Він стежив, як вона кидала нові шматки м'яса в кипляче озерце вогняної лави. Сонце вже зайшло. Поволі нічна темрява поглинула все навкруги – і колони, і чоловіка з жінкою, – ніби чорним вином виповнилася кімната. І тільки відблиски срібної лави раз у раз освітлювали їхні обличчя.

Ілла знову заспівала дивну пісню.

Чоловік схопився з місця і сердито вибіг з кімнати.

Довечерював він у себе в кабінеті.

Коли дружина зайшла до кабінету, він підвівся їй назустріч і промовив:

– Давай зараз поїдемо на полум'яних птахах у місто, в театр.

– Ти не жартуєш? – недовірливо спитала вона. – Невже тобі хочеться туди їхати?

– Що ж тут дивного?

– Шість місяців ми з тобою нікуди не виїздили, і раптом – цілий вечір у місті.

– Що ж, це добра ідея.

– Ти став такий уважливий, – мовила жінка.

– Навіщо починати непотрібні розмови? – роздратовано відповів чоловік. – Скажи: ти хочеш їхати чи ні?

За вікном у блідому сяйві тяглася пустеля. Над нею сходили два білі марсіанські брати-місяці. На підлозі кімнати біля ніг Ілли блищав холодний струмок. Легкий дроз проїняв її. Вона прагнула лише одного: сидіти на місці не порушено, беззвучно, аж поки станеться те, чого вона чекала весь день. Це могло трапитися будь-якої хвилини. І в пам'яті у неї знову спливла мелодія пісні.

– Я... – почала вона нерішуче.

– Тобі буде корисно побути серед людей, – перебив чоловік. – Збирайся, поїдемо.

– Сьогодні я стомилася. Може, іншим разом?

– Бери свій шарф, – рішуче мовив він, подаючи їй фіал¹. – Засиділися ми вдома.

¹ Фіал – заст. келих.